

"لیزیک"

لیزیک، در واقع، به معنای انجام عمل جراحی قرنیه با لیزر اگزایمر برای کاهش یا اصلاح عیوب انکساری چشم است. اما باید بین جراحی لیزیک، فمتولیزیک، لازک و PRK تفاوت و تمایز قایل شد.

در جراحی لیزیک، پس از برداشتن یک فلپ (ورقه‌ای نازک) از قرنیه، لیزر انجام می‌شود و بعد از انجام لیزر، فلپ قرنیه به جای خود برگردانده می‌شود. در جراحی فمتولیزیک، برش فلپ قرنیه با دستگاه لیزر فمتوسکند انجام می‌شود که دقت بالایی در ایجاد فلپ با ضخامت مشخص دارد.

در جراحی لازک، اپی‌تلیوم سطح قرنیه به کمک الکل برداشته و سپس از لیزر اگزایمر استفاده می‌شود و مجدداً فلپ اپی‌تلیال سر جایش برگردانده و بعد از عمل از لنز تماسی پانسمانی به مدت 3 تا 4 روز تا زمان ترمیم مجدد اپیتلیوم استفاده می‌شود.

در جراحی PRK، اپیتلیوم سطح قرنیه به روش مکانیکی یا با الکل برداشته و پس از انجام لیزر اگزایمر از لنز پانسمانی روی سطح قرنیه تا بهبود اپیتلیوم استفاده می‌شود.

از این تعاریف نسبتاً تخصصی که بگذریم، می‌رسیم به مهم‌ترین پرسش‌هایی که معمولاً از متخصصان چشم‌پزشکی درباره لیزیک می‌پرسند. این همان چیزی است که در «درمانگاه چشم» این هفته می‌خوانید. با ما همراه شوید.

1- چه افرادی می‌توانند از جراحی لیزر اگزایمر استفاده کنند؟

افرادی که حداقل 19 سال کامل داشته باشند، حداقل یک سال شماره چشم آنها ثابت مانده باشد و دید آنها با عینک کامل باشد، بیماری چشمی یا جسمانی که نتایج عمل را محدود کند، نداشته باشند و تصویربرداری از قرنیه آنها معیارهای لازم را برای عمل جراحی داشته باشد. افرادی که قرنیه نازک دارند یا به قوز قرنیه مبتلا هستند نیز داوطلب خوبی برای جراحی لیزری نیستند. در صورتی که نتوانیم از جراحی با لیزر اگزایمر استفاده کنیم، دو انتخاب دیگر به جز استفاده از عینک خواهیم داشت؛ یکی استفاده از لنزهای تماسی سخت و دیگری استفاده از لنزهای داخل چشمی.

2- آیا احتمال بازگشت شماره چشم پس از عمل لیزیک وجود دارد؟

احتمال بازگشت شماره چشم به عوامل متعددی مثل مدت ثابت بودن شماره چشم قبل از عمل، سن بیمار و میزان عیب انکساری اصلاح شده و میزان آستیگماتیسم قبل از عمل بستگی دارد. در صورت بازگشت بخشی از شماره چشم، می‌توان درباره جراحی کرد. در صورتی که قرنیه ضخامت کافی بعد از عمل داشته باشد، می‌توان مجدداً جراحی کرد ولی باید دانست معمولاً خطر عمل مجدد بیشتر از عمل اولیه است و باید پس از تصویربرداری از قرنیه امکان عمل مجدد مورد بررسی قرار گیرد.

3- چه نکاتی را باید قبل و بعد از لیزیک رعایت کنیم؟

بهتر است چند روز قبل از عمل روزی 3 بار با شامپو بچه رقیق شده در آب، لبه‌های پلک و مژه‌ها را بشوییم. بعد از عمل هم طبق دستور پزشک سر وقت از قطره‌ها استفاده کنیم. اگر لنز

تماسی از چشم خارج شده آن را دور بیندازیم و در اولین فرصت به پزشک خود مراجعه کنیم. تا وقتی لنز تماسی داخل چشم است (3 تا 4 روز اول بعد از عمل) از شستن صورت و استحمام (تماس آب با چشم) پرهیز کنیم. استفاده از مواد آرایشی چند روز قبل از عمل باید متوقف شود و حداقل 2 هفته بعد از عمل نیز نباید از آنها استفاده کرد. در صورت خشکی چشم این محدودیت ممکن است تا چند ماه بعد از عمل ادامه یابد.

4- عوامل خطر ساز قبل از عمل چیست؟

بلفاریت یا التهاب لبه پلک‌ها، خشکی چشم‌ها، نازکی قرنیه، آستیگماتیسم بالا و مایل، اصلاح نشدن دید با عینک، ثابت نماندن نمره چشم در 2 سال اخیر، سن کمتر از 20 سال، حساسیت فصلی، بیماری‌های زمینه‌ای چشمی یا جسمانی مثل بیماری قند و بیماری‌های روماتیسمی و مشاغل پرخطر مثل پرستاران و کادر درمانی و افرادی که در محیط‌های آلوده خدمت می‌کنند مثل آزمایشگاه و کارخانجات و داشتن شغل‌های پرخطری مثل کشاورزی و جوشکاری و آهنگری، کار در محیط‌های آلوده به مواد شیمیایی و بخارات سمی.

5- چرا چشم‌پزشکان خودشان کمتر جراحی لیزیک انجام می‌دهند و از عینک

استفاده می‌کنند؟

بسیاری از چشم‌پزشکان در سن پیرچشمی هستند و اگر عمل کنند برای اکثر کارها مثل معاینات بیماران با دستگاه، عمل جراحی با میکروسکوپ، مطالعه مجلات و کتاب‌ها و نوشتن نسخه برای بیماران باید از عینک پیرچشمی استفاده کنند بنابراین تمایل چندانی برای انجام عمل ندارند.

گرچه تعدادی از چشم‌پزشکان نیز هستند که با اطلاع کامل از عوارض جراحی، عمل لیزیک کرده‌اند و بسیار راضی هستند.

6- آیا می‌توان پیرچشمی را هم با جراحی لیزری درمان کرد؟

هنوز لیزری که بتواند پیرچشمی را هم درمان کند، استفاده عمومی پیدا نکرده است بنابراین بیماران نزدیک‌بینی که بالای 40 سال دارند پس از عمل باید برای کارهای نزدیک و مطالعه از عینک استفاده کنند. اخیراً کارگذاری ایمپلنت داخل قرنیه با لیزر فمتوسکند برای اصلاح پیرچشمی توانسته از اداره غذا و داروی آمریکا تاییدیه بگیرد.

7- آیا بیمارانی که باردار هستند یا شیردهی دارند، می‌توانند جراحی کنند؟

نه، به علت افزایش هورمون‌های استروئیدی در زمان بارداری و شیردهی؛ احتمال بازگشت شماره چشم پس از عمل بیشتر از افراد عادی است و بهتر است این بیماران چند ماه پس از بازگشت به وضعیت عادی جراحی کنند.

8- مصرف لنز تماسی از چه مدت قبل از عمل باید قطع شود؟

لنزهای تماسی نرم 2 هفته، لنزهای تماسی RGP، 3 هفته و لنزهای سخت PMMA، 4 هفته قبل از عمل باید کنار گذاشته شوند.

9- آیا دستگاه‌های لیزر مختلف در نتیجه جراحی لیزیک موثرند؟

بله، دستگاه‌های پیشرفته‌تر نتایج دید بهتری به دنبال دارند.

10- آیا احتمال پارگی پرده چشم متعاقب عمل لیزیک وجود دارد؟

معمولا پرده چشم (شبکیه) افراد نزدیک‌بین نازک‌تر است و ممکن است خود به خود یا با ضربه کوچکی پاره شود و ربطی به عمل ندارد. از علائم شروع پارگی پرده چشم دیدن جرقه‌های نورانی به‌خصوص شب‌ها و در محیط تاریک است و پس از آن یک طرف از میدان بینایی تاریک می‌شود. در صورت بروز چنین علائمی هرچه سریع باید به اورژانس چشم مراجعه و پس از ریختن قطره در اورژانس محیط شبکیه بررسی و با متخصص شبکیه مشورت شود. لازم است قبل از عمل نیز این افراد معاینه کامل شوند و در صورت وجود سوراخ شبکیه، 2 ماه قبل از جراحی لیزیک تحت لیزر شبکیه قرار گیرند. در این موارد جراحی لازک یا PRK خطر کمتری نسبت به جراحی لیزیک دارد.

11- چه مدت طول می‌کشد تا پس از عمل به دید نهایی و مورد انتظار خود

برسیم؟

معمولا دید پس از عمل روز اول خیلی خوب است و در روزهای بعد مقداری کاهش می‌یابد ولی به تدریج با منظم شدن لایه‌های اپی‌تلیوم قرنیه دید روزبه‌روز شفاف‌تر می‌شود و از 2 هفته تا 3 ماه پس از عمل به حد مورد انتظار می‌رسد. بدیهی است استفاده به موقع از قطره‌های تجویز شده در تسریع بهبود دید و تثبیت آن نقش بسزایی دارد. این مسائل به‌خصوص در مورد عمل لازک

و PRK بیشتر صدق می‌کند. البته دید نزدیک ممکن است تا یک ماه پس از عمل تار باشد که به تدریج بهبود می‌یابد. افرادی که قبل از عمل سن بالای 40 سال داشته‌اند، پس از عمل باید از عینک مطالعه استفاده کنند.

12- چه مدت پس از عمل جراحی باید از عینک آفتابی استفاده کنیم؟

امروزه توصیه می‌شود به دلیل آثار اشعه ماورای بنفش روی استرومای قرنیه که در حال شکل‌گیری مجدد است، حداقل تا 6 ماه از مواجهه با نور مستقیم خورشید و منابع دیگر اشعه ماورای بنفش به خصوص در فصول گرم خودداری کنید ولی استفاده از عینک آفتابی در محیط‌های سر بسته مثل منزل و محیط کار لازم نیست.

13- چند روز پس از عمل می‌توانیم با رایانه کار کنیم؟

استفاده از رایانه به خصوص با صفحه نمایش‌های نوع LCD یک هفته پس از عمل مانعی ندارد ولی بهتر است تا زمانی که چشم کاملاً آرام نشده از انجام کارهای طولانی مدت و ظریف چشمی پرهیز کنیم.

14- آیا می‌توانیم پس از عمل ورزش‌های سنگینی مثل بدنسازی انجام دهیم؟

تمامی ورزش‌ها به شرطی که به چشم ضربه‌ای وارد نشود پس از عمل منعی ندارد، ولی در مورد شنا بهتر است یک ماه صبر کرد.

15- آیا زایمان طبیعی یا سزارین بعد از عمل جراحی با لیزر اگزایمر مشکل

خاصی ایجاد می کند؟

نه، جراحی لیزری ارتباطی با زایمان طبیعی یا سزارین ندارد.

16- آیا روزه داری برای افرادی که لیزیک کرده اند، مجاز است؟

معمولا روزه داری منعی ندارد ولی حتما با جراح خود مشورت و مطابق دستور وی عمل کنید.

از آنجا که قطره های چشمی ارزش غذایی ندارند، منعی برای استفاده در زمان روزه داری وجود

ندارد و اگر فردی نگرانی از بابت مرطوب شدن حلق پس از مصرف قطره دارد می تواند پس از

استفاده از قطره گوشه داخلی مجرای اشکی را فشار دهد تا قطره به حلق نرسد.

17- عوارض احتمالی لیزیک چیست؟

اگرچه عوارض در صورت انتخاب درست بیمار شایع نیست اما از اصلاح نشدن کامل دید با یا

بدون عینک تا عفونت شدید چشم و کم بینایی یا نابینایی نیز گزارش شده است. بنابراین رعایت

مسائل بهداشتی فردی بعد از عمل و مراجعه به موقع به پزشک معالج و مصرف درست داروها کاملا

الزامی است و رعایت نکردن آن می تواند عواقب جبران ناپذیری داشته باشد.

18- علائم عفونت بعد از عمل چیست؟

درد، ترس از نور و کاهش دید در چشمی که پس از عمل رو به بهبود بوده ولی اگر چند روز

بعد سیر بهبود آن متوقف شده و رو به وخامت گذاشته باید این موضوع را جدی گرفت و در اولین فرصت به پزشک مراجعه کرد.

19- تا چه مدت باید از قطره‌های چشمی پس از عمل استفاده کنیم؟

به‌طور متوسط حداقل 3 ماه پس از عمل نیاز به استفاده از قطره چشمی اشک مصنوعی وجود دارد. قطره بتامتازون معمولاً هفته اول هر 6 ساعت و بعد از یک هفته (با توجه به شرایط چشم و پاسخ قرنیه به لیزر) به تدریج کم یا با قطره فلورمتولون جایگزین می‌شود. قطره دیکلوپتین یا سینارولاک نیز معمولاً روز اول بعد از عمل قطع می‌شود.

20- چند روز پس از عمل نیاز به مرخصی داریم؟

گرچه طول مدت درمان به عوامل مختلفی از جمله سرعت بهبود زخم بستگی دارد ولی به‌طور متوسط یک هفته استراحت پس از عمل توصیه می‌شود. این زمان در مورد فمتولیزیک کمتر و معمولاً یک روز است. با توجه به سرعت بهبود دید بعد از عمل معمولاً بین 1 تا 3 ماه پس از عمل می‌توان برای اصلاح گواهی‌نامه رانندگی آزمون بینایی‌سنجی داد.